

Lars von Trier

Kiáltványok***1. kiáltvány****A bűn mélysége**

Látszólag minden rendben. A filmrendezők makulátlan kapcsolatban élnek műveikkel. Mondhatni, szeretetteljes, kissé rutinszerű, mindazonáltal szilárd, jó kapcsolatokban, melyekben sok időt ölelnek fel a mindennapi problémák, így kizárólag azokra helyeződik a hangsúly! Röviden, ideális házasságokban, melyekben nem kell attól tartani, hogy a szomszédok megsértődnének: se hangos szóváltások az éjszaka közepén... se félmeztelen, kompromittáló jelenetek a lépcsőházban. Két fél együttélése ez: a filmrendező és annak „filmfeleségé”. Mindenki megelégedésére, együtt, békességben... és mégis! Mindannyian érezzük, hogy már megjelentek a fáradtság jelei.

Hogyan sorvadhattak a film történetének legviharosabb kapcsolatai kényelmes házasságokká? Mi lelte ezeket az öregembereket? Mi tette tönkre a szexualitás idős mestereit? A válasz egyszerű. A félreértett tetszeni vágyás és a feltárulkozástól való óriási félelem (na és, ha nem áll fel, ha az asszony már úgyis évek óta leszokott róla?)... miatt dobták el az egyetlen dolgot, ami életet lehel a kapcsolatukba: a varázst.

Csak a filmrendezők okolhatóak ezért a hétköznapi unalomért. A kényurakhoz hasonlóan ők sem engedték soha, hogy a szeretett nő felnőjön és kiteljesedjen a szerelemben. Gőgös vakságukban nem vették észre szemében a csodát, s ezzel megtörték őt. És magukat is.

Halál ezekre a megkeményedett, kőszívű férfiakra! Többé nem elégszünk meg a „jó szándékú, humanista üzeneteket hordozó filmekkel”. Többet akarunk – a valódit, a varázst, az élményt – gyermekien és tisztán, amilyen az igazi művészet. Vissza akarunk térni abba a korba, amikor filmrendező és filmje közt még ifjonti

szerelem dúlt, amikor még minden képkockából süttött a kreatív lelkesedés!

Nem elégszünk meg holmi pótlékokkal. A vallást akarjuk viszontlátni a vásznon. Élettől kicsattanó „filmőrülteket” akarunk látni: ésszerűtlen, ostoba, makacs, elragadtatott, gyarló, csodálatos alakokat, akiket még nem tört be és nem fosztott meg szexualitásuktól egy goromba filmrendező, a prudéria üres értékeit kultiváló gonosz puritán.

Röviden: férfiaknak és férfiakról szóló, férfiak által készített heteroszexuális filmeket akarunk! Az érzékiséget keressük!

2. kiáltvány**Járvány**

Látszólag minden rendben. A fiatal férfiak kiegyensúlyozott kapcsolatban élnek a film új nemzedékével. Az ellenkoncepció, amelyről azt gondoljuk, hogy a járvány csíráját hordozza, csak erősíti a születésszabályozást: se nem várt csemeték, se fattyúk – a gének sértetlenek. Ott vannak azok a fiatal férfiak, akiknek kapcsolatai egy letűnt kor báljainak végeérhetetlen sorára emlékeztetnek. Aztán ott vannak azok, akik bútorozatlan szobákban élnek együtt párjukkal. De szerelmük lélektelen növekedéssé, fájdalommentes zsugorodássá válik. „Vadságukból” hiányzik a fegyelem, és „fegyelmiükből” hiányzik a vadság.

ÉLJEN SOKÁ A BAGATELL!

A bagatell egyszerű és mindent felölel. Megvilágít egy sarkot anélkül, hogy az örökkévalóságot tárná fel. Beállítottsága korlátozott, de nagylelkű, így helyet ad az életnek. A JÁRVÁNY bagatellként jelenik meg a fiatal férfiak törvényes/komoly kapcsolatában – mert a bagatellek között elszórva megbújnak a mesterművek.

* A kiáltványok több korábbi publikáció után, legutóbb az Európa-trilógia 2005-ös DVD-kiadásának mellékleteként jelentek meg. A harmadik kiáltvány egy rajongói site-on is elérhető: http://www.geocities.com/lars_von_trier2000/manifesto.html (utolsó letöltés: 2006. szeptember 24.)

3. kiáltvány Európa

MEGVALLOM

Látszólag minden rendben: Lars von Trier filmrendező tudós, művész és emberi lény. Én mégis azt mondom: emberi lény vagyok. Azonban művész vagyok. Azonban filmrendező vagyok.

Sírva írom le ezeket a sorokat, amiért ilyen álságosan viselkedtem. Ki vagyok én, hogy kioktassak és zabolázzak? Ki vagyok én, hogy megvetően félresöpörjem mások életművét? Szégyenembe csak mentegetőzésem vegyül, hogy elcsábított a tudomány gögje, mely hazugságként hull alá. Mert valóban a művészet céljáról és a művész kötelességeiről szóló fejtegetések fellegében próbáltam megrészegülni, és szellemes elméletekkel álltam elő a film anatómiáját és természetét illetően, de – és ezt nyíltan megvallom – még csak közelébe sem jutottam annak, hogy ezzel a száználmas ködösítéssel eltakarhassam legbelső szenvédélyemet: ÉRZÉKI VÁGYAMAT.

Kapcsolatunk a filmmel sokféleképpen leírható és magyarázható. Készíthetünk filmeket oktató céllal, használhatjuk a filmet hajóként, mellyel ismeretlen földeket közelíthetünk meg, vagy állíthatjuk azt, hogy filmünk célja az, hogy a közönség nevéssen vagy sírjon, és fizessen. Ez mind elfogadhatónak tűnhet, de én nem hiszek bennük.

Csak egy mentség van arra, hogy végigszenvedjük – és másokkal is végigszenvedtessük – a filmkészítés folyamatának poklát: az az érzéki kielégülés, amely a másodperc törtrészéig tart, amikor a moziterem hangszórói és a vetítógép egymással összhangban és megmagyarázhatatlan módon életre keltik a mozgás és a hang illúzióját. Ez olyan, mint amikor a pályáját elhagyó elektron fényt szül, EGYETLEN DOLGOT teremtve meg ezzel: az élet csodálatos lehetőségét. Ez a filmrendező egyetlen jutalma, reménye és vágya. Ez az érzéki élmény, amikor a mozivarázs valóban működik, átfut rajtunk, mint egy testüket megrázkódtató orgazmus... Minden munkámmal és erőfeszitésemmel ezt az élményt hajszoltam eddig is, és ezután is ezt fogom tenni... SEMMI MÁST! Na, most végre leírtam, ez jólesett! Félre a „gyermeki varázsról” és a

„mindent felölelő alázatosságról” szóló álmagyarázatokkal! Mert íme a vallomásom: LARS VON TRIER A GYÖNGYVÁSZON EGYSZERŰ MASZTURBÁTORA.

Mégis, a trilógia harmadik részében, az *Európában*, még csak meg sem próbáltam letérni az útról. A tisztaság és világosság végre megvalósult! Itt semmi sem rejti a valóságot a „művészet” émelyítő álcája mögé... se túl közönséges trükkök, se túl olcsó fogások, se túl ízléstelen eszközök.

ELÉG EGYETLEN KÖNNYCSEPP VAGY VERÍTÉK, ÉS ÉN BOLDOGAN ODAADOM ÉRTÜK A VILÁG ÖSSZES „MŰVÉSZETÉT”.

Még egyetlen gondolat. Ítélje meg Isten azon alkimista próbálkozásaimat, hogy életet leheljek a celluloidba. Egy dolog biztos. A mozin kívüli élet mindig többet fog érni, hiszen azt az Úr teremtette, ennél fogva isteni eredetű.

Hagen Péter fordítása